

Mänttä - Vilppulan varhaiskasvatussuunnitelma 2022



Nimi: Mänttä-Vilppulan varhaiskasvatussuunnitelma 2022

Kunta: Mänttä – Vilppula

Hyväksymispäivämäärä: **Sivistyslautakunta 14.6.2022 § 59**

Sisällys

VARHAISKASVATUS.....	1
1.1 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA	1
1.1 Paikalliset erityispiirteet	2
1.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	3
2. VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA TOIMINTAMUODOT	5
2.1 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua	5
2.2 Arvoperusta	6
2.3 Oppimiskäsitys	7
2.4 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus.....	7
2.5 Laaja-alainen osaaminen	7
3. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI.....	9
3.1 Toimintakulttuurin periaatteet.....	9
3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt Mänttä-Vilppulassa sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt	11
3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa.....	11
4. PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS	12
4.1 Pedagogisen toiminnan viitekehys	12
4.2 Pedagoginen dokumentointi	13
4.3 Monipuoliset toimintatavat.....	14
4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin	14
4.5 Oppimisen alueet	15
5. LAPSEN TUKI	17
5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut	18
5.2 Yhteistyö tuen aikana	19
5.3 TUEN TOTEUTTAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA	20
6. Vaihtoehtoiseen tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus	22
7. PEDAGOGISEN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	22

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista inklusiivisten periaatteiden (tasa-arvon, osallisuuden, yhteisöllisyyden sekä erilaisuuden ja moninaisuuden arvostaminen) mukaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Lapsi tulee kuulluksi, nähdyksi ja todeksi otetuksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8286690>

1.1 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on kansallinen normi. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmista.

Paikallinen suunnitelma velvoittavaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä sitoutumaan varhaiskasvatuslain sekä perusteiden arvoperustan, tavoitteiden ja sisältöjen mukaiseen toimintaan niin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, avoimessa varhaiskasvatuksessa kuin yksityisesti järjestettävässä varhaiskasvatuksessa.

Mänttä-Vilppulan kaupungin sivistyslautakunta hyväksyy varhaiskasvatussuunnitelman, jonka jälkeen se julkaistaan varhaiskasvatuksen nettisivuilla sekä ePerusteissa suomenkielisenä. Varhaiskasvatussuunnitelman kuvituksen on toteuttanut Tuua Tulisalmi.

Mänttä-Vilppulan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, VASU, on laadittu yhdessä lasten, huoltajien, henkilöstön sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Syksyllä 2016 järjestetty merirosvoseikkailu aloitti vasuprosessin arvokeskustelun kutsumalla mukaan huoltajat ja päättäjät pohtimaan varhaiskasvatuksen tärkeitä asioita. Lapset työstivät vasua varhaiskasvatuksen arjessa yhdessä henkilöstön kanssa. Tämän jälkeen vasun eri osa-alueita työstettiin pienryhmissä, joihin osallistui työntekijöitä ja huoltajia. Vasuprosessissa on ollut mukana lapsiperheiden elämään liittyviä yhteistyökumppaneita, kuten lastensuojelu ja seurakunta. Vasun tekemisessä on myös huomioitu esiopetuksen- ja perusopetuksen asiakirjat sekä muut lapsia koskevat asiakirjat.



Mänttä - Vilppulan varhaiskasvatussuunnitelmaa täydentävät erillisinä asiakirjoina muun muassa Pirpana on kiva kaveri - kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn opas

https://www.manttavilppula.fi/site/assets/files/8396/pirpana_on_kiva_kaveri_-_opas.pdf

Esiopetuksen opetussuunnitelma

https://www.manttavilppula.fi/site/assets/files/8542/manntta-vilppulan_esiopetussuunnitelma_2.pdf

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

sekä Kulttuuripuu – taidekaupungin kulttuurikasvatusohjelma

<https://www.manttavilppula.fi/kaupunkipalvelut/kulttuuritoimisto/kulttuurikasvatusohjelma/>

Tämän suunnitelman päivityksessä erityinen pääpaino on ollut lapsen tuen järjestämisen periaatteiden tarkentamisessa. Varhaiskasvatuslaissa, joka tulee voimaan 1.8.2022 määritellään tuen käytännöt ja tuen vaikuttavuuden arviointimallit.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa tarkastellaan, arvioidaan ja kehitetään toimintakausittain Mänttä-Vilppulan kaupungin strategian ja valtakunnallisten linjausten pohjalta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toteuttaa varhaiskasvatuksen kansallisia ulkoisia arviointeja sekä tukee järjestäjiä ja yksityisiä toimijoita lakisääteisen itsearvioinnin toteuttamisessa.

Varhaiskasvatussuunnitelman muutokset hyväksytetään sivistyslautakunnassa ja tiedotetaan huoltajille sekä yhteistyökumppaneille.

1.1 Paikalliset erityispiirteet

Mänttä-Vilppula on taide- ja kulttuurikaupunki. Kaupungin strategian yksi keskeinen teema on Kulttuurikasvatusohjelma varhaiskasvatuksesta lukioon, jonka myötä taide ja kulttuuri ovat kiinteä osa varhaiskasvatuksen arkea. Ne näkyvät varhaiskasvatuksessa yhteisenä toimintatapana kokea, ilmaista ja tuottaa taidetta sekä pyrkimyksenä tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Mänttä-Vilppulassa on vahvaa varhaiskasvatuksen osaamista sekä uskallusta ja intoa tarttua toiminnan kehittämisen haasteisiin. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on mahdollistaa lapselle hyvät oppimisen, kasvun ja kehityksen edellytykset lasta ja perhettä kunnioittavassa ilmapiirissä asukas- ja asiakaslähtöisesti.

Varhaiskasvatuksen arjessa on käytössä MiniVerso sovittelumalli, joka on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien ja osallisuuden vahvistamiseksi riitatilanteissa. <https://sovitelu.com/vertaissovittelu/koulutukset/miniverso/>

Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelmaa hyödyntäen kehitämme varhaiskasvatukseen liikuntamyönteistä toimintakulttuuria. <https://www.liiku.fi/varhaiskasvattajille/liikkuva-varhaiskasvatus/>

Varhaiskasvatus on osallisena Luma – verkostossa, jonka tavoitteena on innostaa ja kannustaa lapsia LUMA-aineiden (matematiikka, ympäristöoppi, luonnontieteet, teknologia ja taide) tutustumiseen. <https://www.luma.fi/>

Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa vastaamaan muuttuvan maailman haasteisiin ja kasvattamaan lapsia yhdessä tulevaisuuteen laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteuttaen. Osallisuus sekä vuorovaikutuksellinen yhteistyö ovat Mänttä-Vilppulan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman paikalliset painopistealueet. Toimiva vuorovaikutuksellinen yhteistyö edellyttää jatkuvaa avoimuuden kehittämistä. Yhteistyö ja osallisuus huoltajien, päättäjien ja eri toimijoiden kanssa on oleellinen osa varhaiskasvatuksen toteuttamista.



1.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa (= pedagogista toimintaa). Näiden toteutumiseksi laaditaan jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, kun hänen hoitonsa aloittamisesta on kulunut n. 2-3kk.

Varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Tavoitteet asetetaan varhaiskasvatuksen pedagogiselle toiminnalle. VASU laaditaan yhteistyössä lapsen, huoltajien, henkilökunnan sekä tarvittaessa muiden lapsen kehitystä ja oppimista tukevien asiantuntijoiden kanssa. Lapsen toiveet ja mielihalu tulee selvittää ikätason mukaisesti.

Suunnitelmaa tarkennetaan lapsen tarpeiden mukaan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Mänttä-Vilppulassa lapsen vasu laaditaan pääsääntöisesti toimintakauden alkupuolella ja arvioidaan sen toteuttamista keväällä.

Päiväkodissa vasun laatimisesta vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja (vo) yhteistyössä tiimin muiden jäsenten kanssa. Perhepäivähoidossa hoitaja laatii vasun tarvittaessa esihenkilönsä ja /tai varhaiskasvatuksen erityisopettajan (veo) tuen avulla.

Lapsen vasuun kirjataan myös mahdollinen kehityksen ja oppimisen tuki sekä sen toteuttaminen. Neuvolan terveydenhoitaja laatii tarvittaessa lääkehoitosuunnitelman yhdessä lapsen ryhmän henkilökunnan ja lapsen huoltajien kanssa. Se kirjataan vasuun siltä osin, kuin sen sisältämät tiedot ovat välttämättömiä lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi.

VASUn tulee sisältää seuraavat asiat:

- Lapsen kehitykseen ja oppimiseen sisältyvät vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet.
- Lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteutumiseksi ja toteuttamisen arviointi.
- Lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki. Myös S2 –suomi toisena kielenä opetus
- Mahdollinen lääkehoitosuunnitelma.
- Lapsen, huoltajien ja henkilöstön yhdessä sopimat asiat.
- Suunnitelman laatimiseen osallistuneet ja muut mahdolliset asiantuntijat.
- Tieto siitä, milloin suunnitelma on laadittu ja tarkastettu ja milloin se tarkastetaan seuraavan kerran.

Vasu on salassa pidettävä asiakirja. Varhaiskasvatuslain mukaan salassapidosta riippumatta lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot, myös siirryttäessä esiopetukseen tai lapsen vaihtaessa hoitopaikkaa.

Esiopetukseen siirryttäessä huoltajat siirtävät tarvittaessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman koulun esiopettajalle.

Tukea tarvitsevien lasten tiedonsiirto esiopetukseen tapahtuu huoltajien läsnä ollessa ennen esiopetuksen aloittamista kevään viimeisessä varhaiskasvatus- sekä tuen suunnitelman arviointitilaisuudessa yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä koulun erityisopettajan kanssa.

Lapsen siirtyessä pois Mänttä-Vilppulan varhaiskasvatuksesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan Kansallisarkiston päätöksen mukaisesti (KA/13089/07.01.01.03.01/2018).

Huoltajat saavat kopion varhaiskasvatussuunnitelmasta ja huolehtivan tarvittaessa sen siirtämisestä seuraavaan varhaiskasvatuspaikkaan.

2. VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA TOIMINTAMUODOT

Mänttä-Vilppulassa varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin järjestämänä toimintana päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Vuorohoitoa järjestetään Miinanhelmen päiväkodissa huoltajan työsäkäynnin tai opiskelun tarpeen mukaisesti.

Kaupungissa toimii yksityisiä perhepäivähoitajia.

Lapsille, jotka tarvitsevat esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta, on se järjestetty joustavasti päiväkodissa tai esiopetuksen tiloissa.

Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteet ohjaavat kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja.

Huoltajalle on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Kokonaisvastuu lapsiryhmän toiminnan suunnittelusta, toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä on varhaiskasvatuksen opettajalla. Varhaiskasvatuksen opettajat, lastenhoitajat ja muu varhaiskasvatuksen henkilöstö suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä.

2.1 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Lapsen kasvun ja oppimisen polku muodostavat yhtenäisen jatkumon lapsen elämässä. Polun varrella on erilaisia siirtymävaiheita, kuten lapsen aloitus varhaiskasvatuksessa tai siirtymä esiopetukseen. Siirtymävaiheita tulee suunnitella ja arvioida yhdessä lasten ja huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatusaival alkaa molemminpuolisesta tutustumisesta. Ensiarvoisen tärkeää on luottamuksen syntyminen lapsen, huoltajien sekä varhaiskasvatuksen henkilökunnan välille. Hyvään alkuun kuuluvat keskustelut ja tutustumiskäynnit lapsiryhmään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa.

Perheelle annetaan täytettäväksi lapsen ensitietolomake, jossa huoltajilla on mahdollisuus kertoa lapsesta tärkeäksi katsomiaan asioita varhaiskasvatuksen sujuvan aloittamisen tueksi. Päiväkodin johtaja täyttää yhdessä huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussopimuksen, missä määritellään hoitoon, tiedonkulkuun sekä lupa-asioihin liittyvät tärkeät asiat.

Lapsen kasvun ja oppimisen kannalta välttämättömien ja tarpeellisten tietojen luovuttaminen tapahtuu siirtymävaiheessa huoltajien luvalla, ellei lapsen etu muuta vaadi.

2.2 Arvoperusta



RIITTÄVÄ, AMMATILLINEN JA
TYÖNSÄ ARVIOINTIIN JA KEHIT-
TÄMISEEN SITOUTUNUT HENKI-
LÖKUNTA

2.3 Oppimiskäsitys

Oppimiskäsityksemme pohjautuu ajatukseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja arjessa leikkimällä ja toimimalla yksin sekä yhdessä, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta mahdollistaa lapsen oppimisen olemalla mukana, tukemalla ja rikastuttamalla erilaisia leikinmaailmoita. Toisilta opittu sekä yhdessä oppiminen lisäävät oppimisen iloa. Uudet tiedot ja taidot pohjautuvat aiemmin opittuun. Osallisuus, osallistuminen ja toiminnallinen tutkiva oppiminen ovat toimintaa ohjaavat periaatteet.

Lapselle tulee antaa mahdollisuus ja aikaa kokea, ihmetellä ja tunnistaa eri aistein ympärillä olevia asioita. Luovuus kuuluu kaikille!

2.4 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Mänttä-Vilppulan tavoitteena on olla lasten leikkivä taide- ja kulttuurikaupunki, jossa on tärkeää lasten ja perheiden osallisuus, mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatuksen sisällön ja arjen toteuttamiseen. Lapsi on aktiivinen toimija, jolloin hänen leikilleen ja toiminnalleen annetaan aikaa kehittyä ja kasvaa.

Varhaiskasvatus tapahtuu lapsen arjessa. Toimintamme on kokonaisuus, jossa kasvatus, hoito, opetus ja tuen eri muodot nivoutuvat toisiinsa. Nämä varhaiskasvatuksen ulottuvuudet painottuvat eritavoin eri-ikäisten lasten kohdalla. Lasten arjessa painottuu pedagoginen, eli suunnitelmallinen ja tavoitteellinen perushoito, leikki sekä oppiminen. Kaikessa toiminnassa lähtökohtana on lapsen ja aikuisen välinen lämmin vuorovaikutus.

2.5 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on kykyä toimia tilanteen vaatimalla tavalla, kykyä käyttää osaamistaan sekä omaksi että muiden eduksi. Sekä kykyä kehittää itseään ja osaamistaan yksilönä tai osana yhteisöä. Laadukas pedagoginen toiminta vahvistaa lasten laaja-alaista osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehityksen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään: pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä lasten kehityksen ja oppimisen tukemisessa.

Laaja-alaisen osaamisen yhdistävä tekijä on toimiva vuorovaikutus, niin aikuisten kuin lasten.

Laaja-alaisen oppimisen kuusi toisiinsa liittyvää osaamisen osa-aluetta ovat: ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, digitaalinen osaaminen ja osallistuminen ja vaikuttaminen.

Ajattelu ja oppiminen

Taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja ovat perusta elinikäiselle oppimiselle ja muun osaamisen kehittymiselle. Lapsia rohkaistaan ihmettelemään ja tutkimaan. Heitä kannustetaan löytämään ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin. Lasten kanssa opetellaan kannustamaan toisia ja tunnustamaan omat vahvuutensa. Keskusteleminen muiden lasten ja aikuisten kanssa harjoittaa tarkkaavaisuuden ja keskittymisen taitoja.

Leikki on luontainen tapa ajattelun ja oppimisen harjoittamiseen, leikissä harjoitellaan mielikuvituksen käyttöä, ongelmanratkaisun harjoittelua, kokemuksia onnistumisista ja myös epäonnistumisista.

Kulttuurinen osaaminen ja, vuorovaikutus ja ilmaisu

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten sosiaalisia taitoja, harjoitellaan vuorovaikutusta ja ilmaisua monin tavoin. Arjen vuorovaikutustilanteet, satutuokioiden, keskustelujen yms. antavat mahdollisuuden oppia vastaamaan ja kysymään, omien mielipiteiden kertomiseen, toisten kuuntelemiseen, toisen asemaan asettumiseen ja empatiataitojen opetteluun.

Lapset saavat aikuisilta tukea sosiaalisten tilanteiden tulkitsemiseen sekä tunteiden hallintaan, että hyväksyttävään ilmaisuun. Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lapsia ohjataan avoimeen ja ystävälliseen suhtautumiseen kaikkia ihmisiä, kulttuureita, uskontoja ja näkemyksiä kohtaan. Varhaiskasvatuksen aikuisen esimerkki on tärkeä.

Juhlat tai ruokailuhetket tarjoavat mahdollisuuden kulttuureista ja perinteistä kertomiseen, myös katsomuksellisiin taustoihin tutustumiseen.

Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä taitoja harjoitellen, keskustellen ja kannustaen.

Ohjataan ikätasoiseen ja asteittaiseen itsenäisyyteen ja omatoimisuuteen mm. pukemisessa, syömisessä, henkilökohtaisen hygienian huolehtimisessa, kannustetaan lasta kuitenkin pyytämään apua tarvittaessa. Lapsen mahdollisuus vaikuttaa tapahtumien kulkuun omalla toiminnallaan ja asioiden ennakoitavuus ovat oleellisia. Lasta ohjataan tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

Harjoitellaan tunne- ja turvataitoja sekä itsesäätelytaitoja tunteiden havaitsemisen, tunnistamisen ja nimeämisen harjoittelulla. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa lapsen itsetuntemusta ja itseluottamusta sekä auttaa lasta suojelemaan itseään uhkaavista tilanteista. Riitojen sovittelua opetellaan Mini Verson oppeja hyödyntäen. Varhaiskasvatuksessa käytetään, Pirpana on kiva kaveri -opasta, kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.

Monilukutaito

Monilukutaito on kykyä tuottaa ja tulkita mm puhuttuja, kirjoitettuja, audiovisuaalisia ja digitaalisia viestejä. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin; lasten kanssa nimetään asioita ja esineitä ja opetellaan erilaisia käsitteitä.

Digitaalinen osaaminen

Lapsi kasvaa osaksi yhteiskuntaa, jossa digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalinen osaaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Tieto- ja viestintäteknologia voidaan ottaa mm. osaksi digitaalista dokumentointia, leikeissä, loruissa, tarinoissa, tutkimisessa ja havainnoimisessa, taiteilussa. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologiaan monipuolisesti ja turvallisesti esim. oppimista tukevat pelit, valokuvaaminen.

Aikuisen oma malli, positiivinen suhtautuminen tieto- ja viestintäteknologiaan on tärkeä osa lapsen oppimista.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Turvataan lapsen oikeus tulla kuulluksi ja kohdatuksi arvostavasti kuuntelemalla lasten ajatuksia sekä vastaamalla heidän aloitteisiinsa. Tuetaan lapsen taitoja ja halua sekä kaikkien lasten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa sekä oman että ryhmän toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lasten kokonaisvaltainen osallistuminen toimintaan, jossa aikuisella on vastuu.

MiniVerso sovittelu tukee vuorovaikutustaitojen ja ongelmaratkaisutaitojen kehittymistä.

3. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen varhaiskasvatus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintakulttuuri vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Varhaiskasvatustyön tavoitteita tukeva toimintakulttuuri luo suotuisat olosuhteet lapsen edun toteutumiselle, lapsen kehittymiselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille sekä kestäväälle kehitykselle käyttäen pedagogisesti perusteltuja toimintatapoja.

3.1 Toimintakulttuurin periaatteet

Toimintakulttuuria ohjaavat tiedostetut ja tiedostamattomat arvot, asenteet ja tavat. Siksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti.

Toimintakulttuurin ja sen inklusiivisuuden kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmalista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Lapset ja huoltajat ovat mukana toimintakulttuurin kehittämisessä ja arvioinnissa.

Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun ja tukee yhteisön kehittymistä oppivaksi yhteisöksi.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oman työn säännöllinen arviointi, huoltajilta saatu palaute sekä kehittämistyöstä, arvioinnista ja tutkimuksista saatu tieto vaikuttavat toimintatapaamme.

Oppiva yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyYTEEN sekä sallii myös erehtymisen. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille.

Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö

Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksillä annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa.

Tuetaan lasten vertaissuhteita ja vaalitaan ystävyyssuhteita. Kiinnitetään huomiota ryhmien jäsenten valtasuhteisiin niin, että kaikki lapset voivat tuntea olevansa tasavertaisia ryhmän jäseniä.

Puututaan ristiriitoihin ja opetellaan rakentavia keinoja niiden ratkaisemiseen. MiniVerso sovittelu- menetelmä on otettu käyttöön Mänttä-Vilppulan varhaiskasvatuksessa keväällä 2021. Pirpana on kiva kaveri - opas kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Inklusiivisessa toimintakulttuurissa:

- Lasten vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet luovat pohjan pedagogisen toiminnan suunnittelulle, toteutukselle ja arvioinnille.
- Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen (aitoa läsnäoloa, lapsen tasolle asettumista ja kuuntelemista, positiivinen ja kiireetön hetki) ja myönteinen kuulluksi ja nähdyksi tuleminen sekä toimintatapojen tietoinen kehittäminen.
- Huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan ja kuunnellaan, mm. arjen kohtaamisissa, vanhempainvarteissa, lapsen VASU-keskusteluissa
- Varhaiskasvatuksessa kaikki tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisesti.
- Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta, esim. lapsi saa tarvitsemansa tuen yksilöllisesti.
- Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä
- Lapsia rohkaistaan tekemään valintoja tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti, ilman ennakkokäsitystä esim. sukupuolesta, kielestä, etnisyydestä, uskonnollisesta vakaumuksesta, vammaisuudesta.
- Puutumme hienotunteisesti ja johdonmukaisesti eriarvoistaviin toimintatapoihin varhaiskasvatuksessa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lapsella oikeus omaan kieleen, kulttuuriin ja katsomukseen, joihin aikuiset suhtautuvat arvostavasti. Arvostamme ja hyödynnämme moninaista kulttuuriperintöä. Työntekijät ovat vuorovaikutuksessaan kielellisiä malleja lapsille. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan ja heille annetaan mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Liikumme monipuolisesti sisällä ja ulkona, annamme lapsille mahdollisuuden riittävään lepoon ja rauhoittumiseen sekä tarjoamme monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Selkeä, suunnitelmallinen ja joustava päivän rakenne edistää hyvinvointia varhaiskasvatuksessa.

Lapsella on oikeus saada lohdutusta, sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen, niin fyysinen kuin henkinen, tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. (MiniVerso) Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti, tarvittaessa pyydämme huoltajilta apua. (MiniVerso) Turvallisuuskasvatus on osa arkeamme.

Käytämme sekä luonnon- että kierrätysmateriaaleja esim. askarteluissa. Lajittelemme jätteitä esim. ruokailutilanteissa. Vähennämme ruuan hävikkiä, koska lapsilla mahdollisuus vaikuttaa lautaselle laitettavan ruuan määrään. Käytämme tiloja ja tavaroita joustavasti.

3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt Mänttä-Vilppulassa sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt

Henkilöstön työilmapiiri on lasten oppimisympäristöä. Toimijoiden keskinäinen vuorovaikutus on merkittävä osa oppimisympäristöä. Luottamuksen ilmapiiri, rohkaiseva, kannustava ja toista arvostava vuorovaikutus luovat kasvua ja oppimista tukevan ympäristön, jossa on turvallista toimia.

Tilojen suunnittelussa oleellista on joustavuus, turvallisuus ja lapsilähtöisyys. Muokkaamme tiloja lasten mielenkiinnon kohteiden pohjalta heidän kanssaan sekä yhdessä tiimin kanssa. Taiteellisen sekä musiikillisen ilmaisun toteuttaminen mahdollistetaan myös spontaanisti ja helposti tilojen ja välineiden osalta niin, että koko kehon käyttö mahdollistuu. Leikkiympäristöjä muokkaamme käsillä olevien mielileikkien mukaan mahdollistaen vauhdikkaankin liikkumisen. Tilojen muunneltavuus erilaisten tarpeiden pohjalta antaa mahdollisuuden uusien taitojen oppimiselle ja kiinnostuksen kohteiden toteuttamiselle.

Ulkona tarjolla olevia oppimisympäristöjä käytämme monipuolisesti. Metsä on tärkeä leikki- ja oppimisympäristö. Leikkipuistoissa käytämme hyväksemme niiden tarjoamat monipuoliset mahdollisuudet liikkumiseen. Talvella hiihdämme lähiseudun laduilla.

Mänttä-Vilppulan rakennettuun ympäristöön tutustumme mm. kirjastokäynneillä, vierailuilla museoihin sekä taide- ja kulttuuritilaisuuksiin osallistumalla.

Päiväkodin omia kulttuuritapahtumia järjestämme lasten kanssa kokoamalla näyttelyn lasten töistä ulko- tai sisätilaan. Lisäksi lasten töitä on esillä oppimisympäristöissä ympäri vuoden. Lapset saavat toteuttaa myös omaa musikaalisuuttaan soittamalla ja esim. kokoamalla bändin. Kokeileminen ja rakentelu monenlaisista materiaaleista yhdessä mahdollistaa vuorovaikutuksen syntymisen ja kasvamisen.

3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on varhaiskasvatuksen peruspilari. Teemme työtä lapsen hyväksi yhdessä toisiamme täydentäen, jolloin luomme yhteisen näkemyksen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta. Sitoutunut ja luottamuksellinen suhde huoltajien ja henkilökunnan välillä on tasa-arvoista ja

toisiaan kunnioittavaa. Vuorovaikutuksen tulee olla molemminpuolista, joustavaa, avointa ja rehellistä. Yhteisissä keskusteluissa huomataan positiiviset asiat ja kriittinen palaute annetaan rakentavasti.

Yhteistyön merkitys korostuu lapsen kehityksen ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteuttaessa sekä lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.

Kehitämme huoltajien osallistamista ja mukana oloa varhaiskasvatuksen ja perheiden yhteistyön syventämiseksi. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa

Monialainen yhteistyö

Monialaisen yhteistyön tavoitteena on varmistaa varhaiskasvatuksen toteuttaminen toimintayksiköissä lasten tarpeita vastaavasti. Päiväkotien johtajat vastaavat henkilöstön pedagogisesta osaamisesta ja suunnittelevat yhteistyössä koulutukset pedagogisen osaamisen lisäämiseksi sekä vastaavat monialaisesta yhteistyöstä. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja seuraa ryhmien toimintaa ja vastaa monialaisen yhteistyön tekemisestä eri toimijoiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa tukea tarvitsevien lasten osalta.

Varhaiskasvatuksen yhteistyötaholla tarkoitetaan niitä alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa varhaiskasvatuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Mänttä-Vilppulassa yhteistyötä tehdään opetuspalveluiden; esiopetus, koulut, liikuntapalveluiden ja seurojen kanssa sekä kulttuuripalveluiden ja museoiden kanssa myös. Yhteistyötä tehdään myös yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden tuottajien kanssa.

Yhteistyöverkoston kuuluvat myös erilaiset terveydenhuollon palvelut: neuvola, perheneuvola, sairaanhoito, vammaispalvelu. Erilaiset terapiat: toiminta-, puhe-fysioterapia sekä sosiaalipalvelut: sosiaalityö, lapsiperheiden kotipalvelu, lastenvalvoja, lastensuojelu, ennaltaehkäisevä ja varhaisen tuen perhetyö.

Muita varhaiskasvatuksen yhteistyötahoja ovat mm. kirjasto, katsomusyhteisöt, kuten seurakunnat, viranomaiset ja järjestöt.

Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain näistä tahoista herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään. Monialaisen yhteistyön onnistumista arvioidaan keskusteluissa eri toimijoiden välillä.

4. PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

4.1 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Taidekaupunki Mänttä-Vilppulan varhaiskasvatuksessa toteutetaan laaja-alaista oppimista kokopäiväpedagogiikkana. Tämä tarkoittaa arjessa sitä, että oppimista tapahtuu kaikissa päivän vuorovaikutustilanteissa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön suunnittelema toiminta täydentävät toisiaan. Oppimisprosessin painopisteenä on se, kuinka kasvattaja mahdollistaa lapselle oppimisen päivän kaikissa tilanteissa. Lapsen osallisuus, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet muodostavat tutkivan oppimisen perustan.

Ilmaisullinen toimintamme sisältää jatkuvia projekteja. Ne ovat yhtä lailla yhden lapsen kuin pienryhmän, koko ryhmän, yksikön, alueen ja koko varhaiskasvatuksen hetkellisiä tai pidempiaikaisia kokonaisuuksia. Korostamme myös näissä yhteyksissä vuorovaikutteisuutta niin huoltajien ja perheiden, kuin myös ulkopuolisten tahojen kanssa. Lisäksi kehitämme jatkuvasti yhteistyömuotoja ja tapoja eri kulttuuriosajien kanssa.

Toimintaamme voit tutustua ryhmissä, yksiköissä ja erityisissä suunnitelluissa tilaisuuksissa. Varhaiskasvatussyksiköissämme on aina avoimet ovat.

Dokumentoinnin kehittäminen on yksi tulevaisuuden tavoitteemme. Sen avulla voimme tallentaa sekä pieniä hetkiä kuin myös laajempia kokonaisuuksia.

4.2 Pedagoginen dokumentointi

Huoltajien havainnot ja näkemys lapsesta kirjataan tiedoksi ja keskustelun perustaksi varhaiskasvatuspolun alkaessa lomakkeelle "Minun lapseni - Meidän lapsemme". Lapsen oman äänen tulee kuulua jo tässä vaiheessa.

Huoltajien ja lapsen oma osallisuus dokumentoidaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) keskustelun yhteydessä. Ryhmän lasten vasut muodostavat ryhmävasun, joka on lapsilähtöisen ja osallistavan toiminnan perusteena niin, että kunkin lapsen kasvun ja kehityksen sekä oppimisen taitotasot huomioiden.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta havainnoi ja tallentaa lapsen toimintaa yhdessä lapsen kanssa ja saa vastavuoroisesti havaintoja ja dokumenttia lapsen kotoa. Lapsen itsearviointiin harjoitteluun kehitetään uusia tapoja.

Toiminnan monipuolisella lapsen osallisuuden sisältämällä dokumentoinnilla teemme näkyväksi varhaiskasvatuksen toimintaa ja ennen kaikkea sen avulla arvioimme toimintaa suhteessa kunkin lapsen omiin ja varhaiskasvatuksen yleisiin tavoitteisiin.

Dokumentoinnin avulla arvioimme ja kehitämme henkilöstön pedagogista osaamista ja toiminnan laadukkuutta.

Varhaiskasvatuksen työtiimit valitsevat dokumentoinnin välineet yhdessä lasten kanssa. Tukena valintojen tekemisessä on moniammatillinen ja osallistuva yhteisö. Sähköisten välineiden hyödyntäminen otetaan käyttöön henkilöstön omien taitotasojen kehittämisen ja yhdessä oppimisen keinoin. On tärkeää, että kehitämme jatkuvasti toimintaamme luonnollisesti sopivia tapoja ja menetelmiä, joilla mahdollistamme lapsen, perheen ja henkilökunnan yhteisen tarinan esilletulon ja eteenpäin jatkumisen.



4.3 Monipuoliset toimintatavat

Teemme työtä yhdessä lasten kanssa ammatillisesti ja suunnitelmallisesti pienryhmätoiminnan avulla. Toiminnalliset sekä luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat ovat lapsille luontevia oppimisen tapoja. Tällaisia ovat esimerkiksi lasten omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään toiminnassa. Henkilöstöltä edellytetään taitoa tunnistaa lasten aloitteita ja tunnetiloja. Lasten aloitteet voivat olla kehollisia ja sanattomia, joten niiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen edellyttävät sensitiivistä läsnäoloa ja lapsen hyvää tuntemista.

4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota kaikille lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Leikkiesään lapset ovat aktiivisia toimijoita: he jäsentävät ja tutkivat ympäröivää maailmaa, luovat sosiaalisia suhteita sekä muodostavat merkityksiä kokemuksistaan. Leikkiessään lapset sekä jäljittelevät että luovat uutta ja muuntavat näkemäänsä. Kaiken voi oppia leikissä, jos se vain mahdollistetaan esim. aikuisen osallisuuden avulla.

Henkilöstön tehtävä on turvata leikin edellytykset inklusiivisten (monimuotoisuuden huomioiminen kaikessa inhimillisessä toiminnassa) periaatteiden mukaisesti, ohjata leikkiä sopivalla tavalla ja huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaisesti.

Lasten kulttuurin ja lapsille suunnatun median tunteminen auttaa henkilöstöä ymmärtämään lasten leikkejä. Myös erilaiset pelit sekä digitaaliset välineet ja sovellukset tarjoavat niihin monenlaisia mahdollisuuksia

4.5 Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Oppimisen alueita yhdistelevä ja soveltava pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun ja tutkimisen.

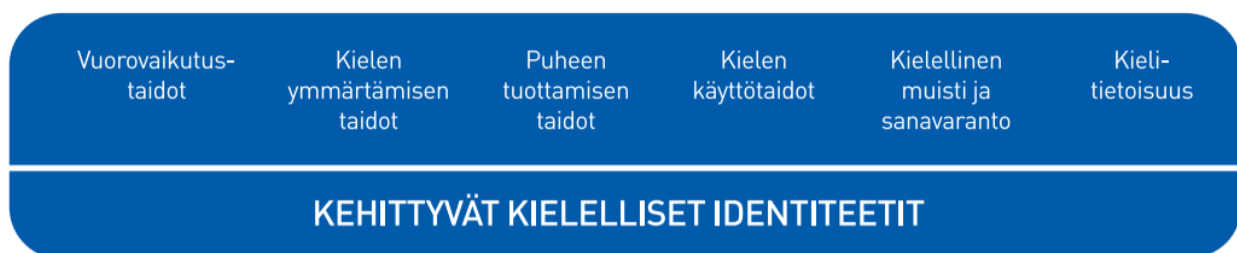
Oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi:

- kielten rikas maailma
- ilmaisun monet muodot
- minä ja meidän yhteisömme
- tutkin ja toimin ympäristössäni
- kasvan, liikun ja kehityn

Kielten rikas maailma

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisen identiteetin kehittymistä. Tavoitteena on tukea lapsen uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen avulla lapsi ilmaisee, oppii ja on vuorovaikutuksessa muiden kanssa tullen kuulluksi. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään ja tarpeitaan kielen avulla. Lapsen toimintaa mallinnetaan kuvin ja tukiviittomin. Kasvattaja vastaa lapsen ilmeisiin, eleisiin ja kehonkieleen sensitiivisesti. Kiireettömyys, eläytyminen ja huumorin käyttö ovat avaimia myös kielellisen vuorovaikutuksen mahdollistamisessa. Tehtävämme on tukea kielellisen muistin ja sanavaraston kehitystä esim. keskustelujen, lorujen, laululeikkien sekä lukemisen ja tarinankerronnan keinoin. Samalla herätämme ja lisäämme lapsessa kiinnostuksen suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan.

Varhaiskasvatuksessa tuetaan jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä. Kasvatuksessa ja opetuksessa otetaan huomioon, että lapset kasvavat erilaisissa kielellisissä ympäristöissä, ja että he voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä.



Kuvio: Lasten kielellisen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/191663_laakso_kielten_rikas_maailma.pdf

Ilmaisun monet muodot

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tavoitteellisesti tukea lapsen musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa lapsi eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Monipuolinen itsensä ilmaiseminen, muiden ilmaisuntuotoksiin tutustuminen ja niiden kokeminen edistävät lapsen oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa. Samoin kehittyvät myös ympäröivän maailman jäsentäminen ja ymmärtäminen. Mänttä-Vilppulan varhaiskasvatuksessa tarjotaan lapsille mahdollisuuksia niin tuottaa itse kuin myös nähdä, kokea ja osallistua monipuolisesti taiteen ja kaiken kulttuurin eri muotoihin.

Monipuolinen itsensä ilmaiseminen, muiden ilmaisuntuotoksiin tutustuminen ja niiden kokeminen edistävät lapsen oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa. Samoin kehittyvät myös ympäröivän maailman jäsentäminen ja ymmärtäminen. Mänttä-Vilppulan varhaiskasvatuksessa tarjotaan lapsille mahdollisuuksia niin tuottaa itse kuin myös nähdä, kokea ja osallistua monipuolisesti taiteen ja kaiken kulttuurin eri muotoihin.

Suunnittelutaitoja, luovaa ongelmaratkaisua, hienomotorisia taitoja, rakenteiden, materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta sekä muotoilua harjoitellaan lapsille soveltuvien käsityön teknisen työn ja tekstiilityön työtapojen avulla. Näitä voivat olla esim. muovailu, leikkaaminen, naulaaminen, sahaaminen ja ompelu. Käsityöllisen ilmaisun tavoitteena on tarjota lapsille kokeilun, tutkimisen, yhteisöllisen tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa oma luovuus ja kädenjälki näkyvät.

Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia itse kokeilla, tutkia ja yhdistellä erilaisia materiaaleja sekä opetella työskentelyssä tarvittavia käsityön tekniikoita. Lasten kanssa voidaan tarkastella ja hyödyntää sekä lasten taustoihin liittyviä, että paikallisia käsityöperinteitä.

Minä ja meidän yhteisömme

Pohdimme lasten kanssa heitä askarruttavia ja eri tilanteissa esiintyviä eettisiä kysymyksiä sekä lapsen menneisyyteen, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen liittyviä asioita. Etsimme tietoa niin kirjoista ja kuin eri medioista. Lasten huoltajilla on myös merkittävä rooli lasten kysymyksiin vastaamisessa ja yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa lapsen ajatusmaailma avartuu.

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksen tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisöissään.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lapsen luontainen tapa oppia on tutkia ympäristöään kaikilla eri aisteilla leikin avulla. Lapsi itse kasvaa ja kehittyä oivaltamisen ja oppimisen ilon myötä. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa. Luon-

toa havainnoidaan eri aistein kaikkina vuodenaikoina. Laaja-alaisen oppimisen alueita innostetaan oppimaan erilaisilla toimintatavoilla esim. Luma-hankkeen tuomilla ideoilla sekä erilaisilla oppimisympäristöillä. Luonnon ja ympäristön tutkiminen on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Ilon ja leikin kautta tuodaan luontoa lapsille tutuksi ja tämän kautta he oppivat arvostamaan ja kunnioittamaan luontoa ja iloitsemaan siitä.

Kasvan, liikun ja kehityn

Lapsella on oikeus leikkiä, oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti ja löytää liikkumisen ilo ja siten lisätä arkiliikuntaa.

Riittävä fyysinen aktiivisuus on tärkeä lapsen terveelle kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Fyysinen aktiivisuus pitää sisällään eritasoisia liikkumisen muotoja, kuten retket luonnossa eri vuodenaikoina, leikit sisällä ja ulkona sekä ohjattua liikkumista. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositus on varhaiskasvatusikäisellä 3h päivässä.

Ohjatun liikkumisen lisäksi kasvattajat huolehtivat, että lapsilla on mahdollisuus omaehtoiseen liikkumiseen päivittäin. Kasvattajat ovat sitoutuneet llo kasvaa liikkuen –hankkeeseen ja henkilöstön osaamisen päivittäminen on osa tätä. Hankkeen kautta saamme käyttöömmme myös Nykytilan arviointi –lomakkeen, jonka avulla toimintaa arvioidaan ja kehitetään.

Lepo ja rauhoittuminen sekä ravinto ovat osa lapsen arkea ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen yhdessä tutkien ruoka-aineita, tuoksua, makuja ja värejä.

Lasten ikätasoista kiinnostusta kehoon ja seksuaalisuuteen ohjataan kunnioittavasti mm. keskustellen ja nimeämällä kehonosia.

Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Mänttä-Vilppula on monikulttuurinen kaupunki. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet nähdään yhteisöä myönteisellä tavalla rikastuttavana.

Varhaiskasvatuksessa edistetään vieraskielisten lasten suomen kielen taidon kehittymistä ja tutustutaan myös lapsen omaan kieleen ja kulttuuriin. Käytämme vuorovaikutuksessa apuna esim. kuvia ja tukiviittoja.

Huoltajien kanssa keskustellessa otamme tarvittaessa keskusteluun avuksi tulkin, jotta varmistumme toistemme ymmärtämisestä. Varhaiskasvatus tukee lapsen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

5.LAPSEN TUKI

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea varhaiskasvatuslain säästösten mukaisesti. Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet. Lasta kuullaan lapsen ikä ja kehitys huomioiden.

Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemukseen tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehitystä. Lapsen tarvitsema tuki ja toimenpiteet kirjataan päiväkodissa, perhepäivähoidossa/ryhmäperhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut

Mänttä-Vilppulan kaupunki on velvollinen järjestämään lapselle hänen tarvitsemaansa tukea päiväkodissa tai perhepäivähoidossa/ryhmäperhepäivähoidossa.

Tuen tarpeen arvioivat yhdessä lapsen huoltajat, henkilökunta sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Tukea järjestetään viivytyksettä. Jokaisella lapsella on oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisin järjestelyin inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Tuen johdonmukainen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja siitä edelleen kouluun, on lapsen kannalta tärkeää. Tiedonsiirto tapahtuu huoltajien läsnä ollessa ennen esiopetuksen aloittamista kevään viimeisessä varhaiskasvatus- sekä tuensuunnitelman arviointitilaisuudessa yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä koulun erityisopettajan kanssa.

TUEN JÄRJESTÄMISEN JA TOTEUTTAMISEN VASTUUT

Mänttä-Vilppulassa annetaan yleistä, tehostettua tai erityistä tukea lapsen tarpeen mukaisesti. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (veo) arvioi yhdessä henkilökunnan ja huoltajien kanssa tuen vahvuutta. Veo suunnittelee ryhmän henkilökunnan kanssa tarvittavien toimenpiteiden aloittamisesta, välittömästi tuen tarpeen ilmaannuttua. Lapsella on oikeus saada erityisopettajan palveluja sekä varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluita ja apuvälineitä.

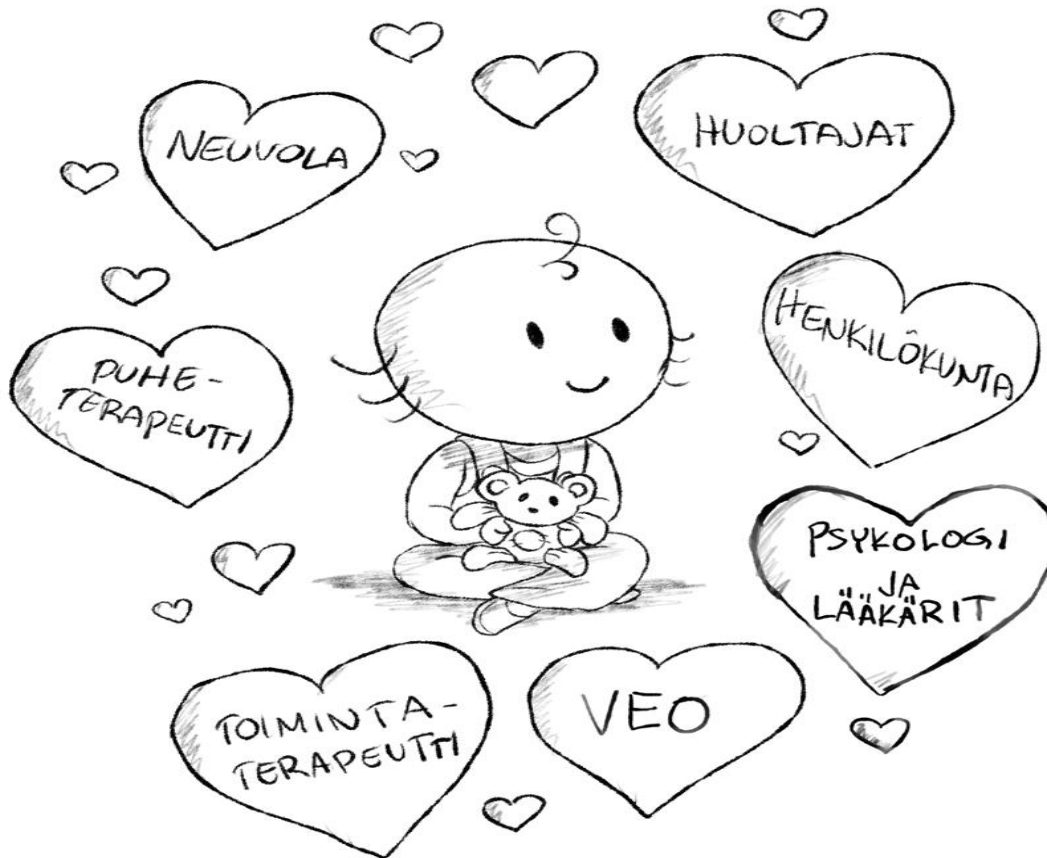
Hallinnollisen päätöksen tehostettuun tai erityiseen tukeen siirtymisestä tekee sivistysjohtaja veon suosituksesta. Sivistysjohtaja päättää avustajan tai muiden tulkitsemispalveluiden saamisesta ryhmään, hallintopäätös sisältää myös päivystysajan.

Päiväkotien johtajat vastaavat henkilökuntansa antamasta laadukkaasta tuesta, sen toteuttamisesta ja henkilöstön ajantasaisesta osaamisesta tuen näkökulmasta. Johtajat suunnittelevat henkilökuntansa koulutustarpeet myös tuen näkökulmasta.

Veo huolehtii, että henkilöstö suunnittelee ja toteuttaa lapsen tuen osana arkea ja sen kirjaamisesta varhaiskasvatussuunnitelmaan. Veo osallistuu lasten arkeen lapsi tai ryhmäkohtaisesti antaen erityisopetusta tai samanaikaisopetusta. Veon tuki voi olla tilapäistä tai säännöllistä osa- tai kokoaikaista. Veon asiantuntijuutta hyödynnetään henkilöstön ja huoltajien konsultoinnissa. Hän vastaa myös monialaisesta yhteistyöstä tuen asioissa.

5.2 Yhteistyö tuen aikana

Mänttä-Vilppulassa jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa sekä tarvitsemaansa tukea. Lapsen tuki edellyttää toimivia paikallisia yhteistyörakenteita ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittämistä.



Lapsen ja huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön jaettu tieto lapsesta ja hänen tarpeistaan on lähtökohta varhaisen ja riittävän tuen antamiselle. Huoltajan kanssa keskustellaan lapsen oikeudesta tukeen, tuen järjestämisen keskeisistä periaatteista sekä lapselle annettavasta tuesta ja tuen toteuttamisen muodoista.

Lapsi osallistuu yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon. Huoltajaan ollaan yhteydessä heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen haasteita tai henkilöstöllä herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Huoltajalle annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Tarvittaessa käytetään tulkkia. Mänttä-Vilppulassa tulkkaus hoidetaan puhelimen välityksellä.

Neuvola, perheneuvola, sosiaalitoimi sekä perhetyö ovat tärkeässä asemassa tuen saamisessa lapselle ja koko perheelle.

Monialainen yhteistyö

Monialaista yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Yhteistyökäytänteet ja periaatteet ovat sovittuna yhdessä lasten- ja perheneuvolan kanssa. Lähetteet terapeuttien arvioihin tehdään neuvolan kautta. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella ja salassapitosäädösten mukaisesti. Lastensuojelun ja sosiaalitoimen kanssa tehtävä yhteistyö perustuu matalan kynnyksen huoli-ilmoitukseen huoltajalle tiedottamisen jälkeen. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on velvollisuus tehdä huoli- tai lastensuojeluilmoitus tarvittaessa.

Erytysairaanhoidon piiriin lapsi siirtyy tarvittaessa paikallisten tutkimusten ja arvioiden jälkeen. Lähetteet tekee silloin lääkäri.

5.3 TUEN TOTEUTTAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Peruspedagogiikka ja tuen vahvuudet (kolmitasoinentuki)

PERUSPEDAGOGIIKKA

- Taito havainnoida, suunnitella ja arvioida
- Toimintaympäristön rakentaminen
- Ymmärrys perustehtävästä, työtehtävien priorisointi ja ajankäyttö
- lapsen tunteminen (vasut)
- päiväkotiryhmien käytäntöjen arviointi
- vastavuoroinen kasvatuskumppanuus
- lapsen kasvun ja kehityksen tunteminen
- pedagoginen sensitiivisyys; lapsen hyvä kohtelu, osallisuus, aikuisen aito läsnäolo, hyvä vuorovaikutus
- lapsen ja /tai ryhmän ohjaus- ja hallintataidot
- tiimityön osaaminen

Peruspedagogiikka edellyttää perusmenetelmien osaamisen, kuten

- leikin ohjaaminen
- arjen hyödyntäminen kasvatuksessa ja opetuksessa
- perushoitotilanteiden hyödyntäminen
- arjen strukturointi; kuvatuki, tukiviittomat
- suunnitelmallinen pienryhmätoiminta

Yleinen tuki

- Tuen tarve lyhytaikainen tai tilapäinen, ja on mahdollista toteuttaa erityisopettajan konsultaation avulla muun toiminnan yhteydessä
- Peruspedagogiikan arviointi ja kehittäminen
- Peruspedagogiikan vahventaminen yksilön näkökulmasta
- Opetusmenetelmien monikanavaisuuden lisääminen (tukiviittomat, kuvatuki, paloitellut ohjeet)
- Toimintaa jäsenetään ja kasvattamista/ opetusta tukevia menetelmiä otetaan ryhmän yhteiseen käyttöön
- Suomi toisena kielenä –opetus (S2)

- Yleinen tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan
- Otetaan käyttöön yleisen tuen arviointi/seuranta -lomake (arviointijakso n. 1 kk)
- Mikäli yleinen tuki ei riitä, siirrytään tehostettuun tukeen

Tehostettu tuki

Tuen tarve jaksottaista (lyhytaikaista tai tilapäistä) vahvaa tuen tarvetta tai osa-aikaista/ lievempää jatkuvan tuen tarvetta => Tehdään pedagoginen arvio, lapsi käyttää kahta paikkaa

Lapsen haasteet tunnistettu

Lapsen kasvatusta, opetusta ja arjen kuntoutusta toteutetaan vertaisryhmässä erilaisia menetelmiä käyttäen;

- yhteisopettajuus
- toimintaympäristön muokkaus
- tuen tarpeen perusteella kohdennetut pienryhmät
- enemmän tarvetta pedagogiseen osaamiseen ja asiantuntijuuteen
- tarkemmin strukturoitu arki
- eriyttäminen
- ryhmäavustajan tuki tarvittaessa, joka purkaa paikkalaisuuden

Erityisopettajan palvelut käytössä sekä konsultatiivisesti, että tarvittaessa jaksottain (osa-aikaisena erityisopetuksena / rinnakkaisopettajuutena).

Tiivistetty yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö muiden lasta kuntouttavien tahojen kanssa

Tehostettu tuki kirjataan tehostetun tuen suunnitelmaan.

Erityinen tuki

Lapsen saama tehostettu tuki ei riitä tai lapsen haasteet tutkittu ja todettu erityisen tuen tarve => Tehdään pedagoginen selvitys, lapsi käyttää kolmea paikkaa.

Yhteistyö muiden lasta kuntouttavien ja hoitavien tahojen kanssa näkyy lapsen arjessa. Erityisen tuen suunnitelma laaditaan yhteistyössä lasta kuntouttavien tahojen kanssa. Moniammatillisuus (myös varhaiskasvatuksen ulkopuolinen) näkyy arjessa; kuntoutus- ja /tai hoitovastuu määritelty varhaiskasvatuksen ulkopuolelta ja yhteistyö on tiivistä.

Tuen tarve koko-aikaista, jatkuvaa ja yksilöllistä. Usealla kehityksen osa-alueella suuria haasteita tai jollakin alueella erittäin vahva tuen tarve, ohjaus vaatii jatkuvaa erityisosaamista. Mahdolliset aikaa vievät hoito- tai lääkintätoimenpiteet vammaan ja /tai sairauden vuoksi.

Lapsen osallisuuden varmistaminen vaatii erityistä huomiota.

Lapsen kasvatusta, opetusta ja kuntouttavaa arkea vertaisryhmässä edellyttävät erityistä huomiota ja paljon erilaisia menetelmiä;

- huomattavan paljon apua ryhmässä toimimiseen
- paljon yksilöllistämistä
- paljon aikaa perustaitojen harjoitteluun

Erityisopettajan palvelut käytössä kokoaikaisesti tai konsultatiivisesti ja jaksoittain (osa-aikaisena erityisopetuksena). Tarvittaessa lapsella on henkilökohtainen avustaja, joka purkaa lapsen paikkalaisuuden.

6. Vaihtoehtoiseen tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Mänttä-Vilppulassa vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta järjestetään vain, mikäli sivistyslautakunta niin linjaa. Tällä hetkellä vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta ei järjestetä.

7. PEDAGOGISEN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Arvioinnin avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa.

Karvi (kansallinen koulutuksen arviointikeskus) kehittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa digitaalista laadunarviointijärjestelmää Valssia sekä siihen liitettäviä arviointityökaluja. Kansallisen varhaiskasvatuksen laadunarvioinnin kehittämisverkoston tehtävä on tukea toiminnan arviointia ja kehittämistä paikallisella tasolla. Olemme Karvin kehittämisverkostossa mukana ja kehitämme jatkossa arviointikäytäntöjämme sieltä saamamme tiedon pohjalta.

Varhaiskasvatusta arvioidaan huoltajilta, lapsilta ja yhteistyökumppaneilta saatujen palautteiden sekä henkilöstön itsearvioinnin perusteella. Asiakaskyselyiden avulla keräämme tietoa varhaiskasvatuksen arjen toiminnasta huoltajilta ja lapsilta. Henkilöstön kehityskeskustelujen, yksilö- ja tiimikeskusteluiden perusteella tehdään itsearviointia sekä arvioidaan ja kehitetään toimintaa.

Valtakunnallinen arviointi, josta vastaa Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi), ohjaa ja määrittelee paikallista varhaiskasvatuksen arviointia. Varhaiskasvatussuunnitelman seurantaan, arviointiin ja kehittämiseen perustetaan työryhmä, joka suunnittelee ja kehittää paikallista arviointia valtakunnallisten ohjeiden. Arvioitavia alueita ovat: toimintaympäristö, kasvu ja oppiminen, hyvinvointi ja osaaminen, johtaminen ja talous.

Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti sekä päivä- että perhepäivähoidossa.

Perhepäivähoidossa hoitajien kuukausitapaamiset ja pedagogiset illat vastaavat päiväkotiyksiköiden tiimi- ja viikkopalavereita.

Henkilöstön kehittämis-/arviointipäivänä toimintakauden lopussa arvioimme mennyttä kautta ja suunnitella uutta toimintakautta.

Henkilöstön suunnittelupäivässä toimintakauden alussa tiimit määrittelevät tiimisolimuksessa tiimin toiminnan tavoitteet ja sopivat yhteisistä käytänteistä.

Arvioimme toimintaa päiväkodin viikkopalavereissa, tiimin omissa palavereissa ja saadut palautteet käydään läpi.

Lapsilta kerätään palautettu erilaisin menetelmin toiminnan ohessa. Kehitämme lasten antaman palautteen ja arvioinnin tapoja. Erityisesti kiinnitämme huomiota lapsiin, jotka eivät puhumalla osaa kertoa omaa arviotaan.

Varhaiskasvatuksen nettisivulla on avoin palautekanava, josta saatu palaute käsitellään varhaiskasvatuksen johtoryhmässä ja yksikön viikkopalavereissa.

Arvioinnin toteutumisesta vastaa varhaiskasvatuksen johtoryhmä.

